

Nr 252.

Av herr **Rydén**, om höjning av riksdagsmännens arvoden.

Vid 1913 års riksdag väcktes av herrar Knut A. Tengdahl och Ernst Liljedahl (A. K. 356) en motion, i vilken hemställdes, att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i R. O., §§ 12 och 23, att där stadgade arvoden »Ett tusen tvåhundra riksdaler» höjas till Ett tusen åttahundra riksdaler samt där stadgade dagtraktamente »tio riksdaler» höjes till femton riksdaler.

Såsom motiv för denna hemställan framhöllo motionärerna, att det nuvarande riksdagsarvodets otillräcklighet att täcka kostnaderna för fyra månaders vistelse i huvudstaden jämte i en mängd fall därmed följande ökade utgifter på grund av hushåll både i hemorten och i Stockholm samt minskning i eller fullständigt upphörande av annan inkomst av arbete redan länge ganska allmänt erkänts och överklagats. Det minimibelopp av 1,200 kronor för lagtima riksdag, som R. O. föreskriver, torde, när det 1866 fastställdes, ha varit fullt tillräckligt och till och med på sina håll ansetts ganska rikligt, men nu nära 50 år senare betyder detta belopp i verkligheten på grund av penningvärdets fall och den allmänna dyrtiden kanske knappt hälften mot på 1860- och 70-talen.

Någon ändring har detta oaktat icke vidtagits under hela denna långa tidrymd, utan kvarstår riksdagsarvodet så gott som ensamt oförändrat, när eljest över hela linjen löner och arvoden både i statens och enskildas tjänst så betydligt måst höjas. Detta förhållande torde främst bero på en mycket förklarlig och sund känsla hos riksdagens medlemmar, att de böra undvika även varje sken av att vilja begagna sin beslutanderätt över statens medel till att bereda sig själva några nya förmåner. Vid mer än ett tillfälle torde av sådan hänsyn mer eller mindre starkt påtänkta initiativ ha uteblivit. Även vid 1907 års författningsrevision blev arvodesfrågan för den gången undanskjuten, då det väl ansågs lämpligare, att denna fråga upptogs helt fristående och icke inblandades i de omfattande förslag, som då förelågo.

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 4 saml. 112 häft. (Nr 252—253). 1

Införandet av den allmänna rösträtten har emellertid haft till följd, att till riksdagen i större utsträckning än förr sänts representanter även ur de samhällslager, vilkas ekonomiska ställning gör det för dem omöjligt att av egna medel tillskjuta, vad som oundgängligen kan behövas för att utfylla ett alltför lågt arvode. Detta förhållande syntes motionärerna göra det till en plikt för riksdagen att tillse, att grundlagens mening, då den fastställer arvoden för kamrarnas ledamöter, också i verkligheten upprätthölles och icke mer eller mindre sattes ur kraft genom att arvodesbeloppet fick kvarstå sådant det en gång bestämts under helt andra tidsförhållanden.

Utom dessa enligt motionärernas mening för sig avgörande skäl, varvid även riksdagsmännens enormt ökade och alltjämt växande arbetsbörda väl något borde beaktas, har ytterligare tillkommit ett förhållande, som borde kunna häva alla ännu möjligen på något håll kvarstående betänkligheter, nämligen den lagtima riksdagens så gott som regelbundna utsträckande utöver de såsom normalt fastslagna fyra månaderna till 4 $\frac{1}{2}$ à 5 månader, varigenom det i ännu högre grad blir ogörligt att med det nu utgående arvodet betäcka kostnaderna för vistelsen i Stockholm.

Konstitutionsutskottet fann de av motionärerna framlagda och här nu relaterade synpunkterna värda en allvarlig uppmärksamhet. Då emellertid det ifrågavarande spørsmålet vore av synnerligen grannlaga natur, ansåg utskottet, att ett tillfredsställande besvarande av detsamma krävde ett särskilt ingående och omsorgsfullt övervägande. Då motionen framkommit sent under riksdagstiden och utskottet varit strängt upptaget av andra till dess handläggning tidigare hänvisade ärenden, hade utskottet ej sett sig i stånd att ägna denna fråga en dylik, av dess beskaffenhet betingad behandling, varför utskottet ansåg sig böra avstyrka bifall till motionen, vilken även av båda kamrarna avslogs.

Vid frågans behandling i andra kammaren lämnade en talare, herr Branting, en sammanställning rörande arvodet i vissa utländska riksdagar enligt uppgifter i den bekanta *The Statesmans' Yearbook* för 1912.

Sålunda betalas i:

Baden: 3,000 mark för session (de i huvudstaden bosatta 2,000 mark). Vidare tillkomma fria resor på statens järnvägar under sessionen samt 8 dagar före och efteråt.

Bayern: 3,600 mark för varje ordinarie session och 15 mark om dagen för extra session. Fria järnvägsresor som i Baden.

Belgien: 4,000 francs om året, betalas månadsvis. Fria järnvägsresor hela året på alla banor mellan boningsorten och huvudstaden.

Bulgarien: Dagarvode på c:a 14 kronor 50 öre. Första klass fribiljetter på alla järnvägar för hela tiden mandaten varar.

Danmark: 10 kronor om dagen under ordinarie sessionen oktober—mars (även under jul- och påskferier), 6 kronor om dagen under extra ordinarie sessioner (april—september). Andra klass säsongbiljetter för hela året på alla järnvägar.

England: (enligt en relativt ny lag av augusti 1911): 400 pund sterling (c:a 7,200 kronor) om året; dock utgår detta arvode icke till medlemmar, som uppbära lön i egenskap av tjänstemän i underhuset, som ministrar eller hovfunktionärer.

Frankrike: 15,000 francs om året. Fria järnvägsresor över hela landet.

Grekland: 1,000 drachmer (= francs) i kvartalet (de i huvudstaden bosatta 800 drachmer). Är någon utan kammarens medgivande frånvarande mer än 5 sessioner på 1 månad, avdragas 20 drachmer för varje frånvaro.

Italien: 2,000 lire (= francs) för omkostnader åt alla samt därtill 4,000 lire åt envar, som icke uppbär lön av det allmänna.

Nederländerna: 2,000 floriner (= c:a 3,000 kronor) årligen samt en järnvägsresa till och från riksdagen.

Norge: 3,000 kronor för den ordinarie sessionen samt 12 kronor om dagen för extra session. Resekostnader till och från stortingens ersättas av statskassan, som även betalar alla kostnader för medicin m. m. dylikt vid sjukdom samt begravningskostnaderna för medlemmar, som avlida under sessionerna.

Preussen: 15 mark om dagen, utan avdrag för frånvaro. Fria järnvägsresor under sessionen.

Rumänien: 20 francs för varje bevisat plenum. Fria järnvägsresor för hela tiden mandatet varar.

Ryssland: 4,200 rubel (= c:a 8,700 kronor) om året. Frånvaro från ett plenum utan giltigt skäl medför avdrag på 25 rubel. Resebidrag för resa en gång om året till och från huvudstaden lämnas efter en viss beräkning (5 kopek pr verst).

Sachsen: 3,000 mark för session (de i huvudstaden bosatta 1,500 mark). Frånvaro utan sjukdomsförfall medför avdrag på 15 mark pr dag (respektive 7 mark 50 pfennige). Ingen reseersättning.

Serbien: 15 francs om dagen under sessionerna. Fria resor på alla statsbanor.

Schweiz: 20 francs om dagen åt dem, som äro närvarande. Reseersättningar.

Turkiet: c:a 4,900 kronor för ordinarie session, för överskjutande tid c:a 800 kronor i månaden. Fria järnvägsresor på alla statsbanor.

Tyskland: 3,000 mark för session. Avdrag för frånvaro 20 mark om dagen. Fria järnvägsresor under sessionen.

Ungern: 4,800 kronen (= 3,600 kronor) för år samt därtill 1,600 kronen (c:a 1,200 kronor) till hyresbidrag. Inga fria resor, men rätt att lösa årsbiljett för Ungerns alla järnvägar för 300 kronen (c:a 225 kronor).

Österrike: 20 kronen (c:a 15 kronor) för dag åt dem, som äro närvarande. Arvodet utbetalas månatligen, och ingen får vägra mottaga detsamma. Resekostnader ersättas efter 1 kr. 80 öre per 10 kilometer för resor mellan Wien och vederbörande valkrets.

Amerikas Förenta stater: 7,500 dollars (= bortåt 27,000 kronor) pr år. Därtill 125 dollars årligen för skrivmaterialier samt 1,500 dollars årligen för biträden, som äro oundgängliga för vederbörandes verksamhet som offentlig person.

Av dessa upplysningar framgår, att man så gott som överallt ansett starka skäl tala för att lämna arvodet, som i allmänhet gå till avsevärt högre belopp än de, som utgå hos oss sedan 50 år tillbaka, samt dessutom i åtskilliga länder velat göra det möjligt för riksdagsmännen att röra sig omkring i landet på statsjärnvägarna för att därigenom få möjligheter och tillfällen att förskaffa sig bättre kännedom om förhållandena i olika delar av landet utan särskilda och för den enskilde ofta alltför betungande extra kostnader, men med ringa uppoffringar för staten.

Av vad som nu framhållits torde framgå, att många och tungt vägande skäl tala för, att frågan om en höjning och omreglering av riksdagsarvodet redan vid denna riksdag får en lösning i den riktning, motionärerna vid 1913 års riksdag avsågo, detta så mycket mera, som denna riksdag är den sista i treårsperioden, och ett uppskov med frågan nu är detsamma som att låta den förbli olöst för ytterligare 4 år framåt.

På grund av vad ovan anförts, hemställes därför vördsamt,

att riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring i 12 och 23 §§ riksdagsordningen, att orden »ett tusen två hundra riksdaler» utbytas mot *ett tusen åtta hundra riksdaler* och orden »tio riksdaler» mot *femton riksdaler*.

Stockholm den 24 juli 1914.

· Värner Rydén.